

До спеціалізованої
вченої ради ДФ 41.884.082

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Пишної Алли Георгіївни
на дисертацію Голинської Людмили Олександрівни «Правові та
організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» на
здобуття наукового ступеня доктора філософії, що підготовлена до
захисту за спеціальністю 081 – право**

Грунтовне опрацювання, вивчення та критичний аналіз змісту дисертації, поданої на захист, а також наукових праць здобувача, в яких опубліковані окремі результати дослідження, дають підстави для формулювання рецензентом такого висновку.

Актуальність теми дисертації. Забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні вимагає від підрозділів Національної поліції України застосування спеціальних правоохоронних методів, заходів або форм реагування для забезпечення публічного порядку і безпеки. Завдяки належному професійному навчанню поліцейських, постійному проведенню занять зі службової підготовки та відпрацюванню спеціальних фізичних вправ особовим складом поліції можливе виконання професійних завдань та забезпечення безпеки населення в надзвичайних умовах. Метою професійного навчання поліцейських виступає підготовка кваліфікованих фахівців, які за моральними, фізичними та професійними якостями будуть здатні реалізовувати на високому професійному рівні посадові обов'язки. Професія поліцейського пов'язана з ризиком, позанормованим графіком, постійним навантаженням як морально, психологічно, так і фізично. Врахування оперативного стану, криміногенної ситуації, можливість визначення оптимальних заходів у найкоротші терміни вимагає від

поліцейського постійного удосконалення професійних навичок та підвищення кваліфікації.

Реформування системи Міністерства внутрішніх справ України обумовило зміни в кадровій політиці Національної поліції України, спрямованої на створення дієвої системи професійного навчання поліцейських, закріпленої в чітких та зрозумілих процедурах, з використанням нових форм і методів, досягнень сучасної науки і техніки. У новій кадровій політиці закладено засади підвищення професіоналізму поліцейських протягом всієї поліцейської кар'єри шляхом забезпечення безумовно нового якісного підходу до їхнього професійного навчання. Через це в Законі України «Про Національну поліцію» на законодавчому рівні вперше визначено організаційно-правові засади професійного навчання поліцейських, які деталізовано у низці нормативно-правових актів відомчого характеру. Незважаючи на те, що поняття «професійне навчання поліцейських» у цьому випадку виступає ключовою юридичною категорією, законодавчого визначення зазначений термін на сьогоднішній день не отримав.

Таким чином, дисертаційне дослідження Голинської Л.О. виступає потужним науковим доробком проблематики правових та організаційних засад професійного навчання поліцейських в Україні. Наразі в українській юридичній науковій літературі досліджуються питання щодо врахування останніх нововведень в професійному навчанні та професійній підготовці поліцейських в сфері правоохоронної діяльності в умовах надзвичайних ситуацій, але комплексні монографічні дослідження відсутні.

Тема дисертаційного дослідження «Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» відповідає Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р., Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р.

№ 527-р, Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р, Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 р. № 1252 (зі змінами, внесеними наказом МВС України від 28 лютого 2017 р. № 165). Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, а саме загальноуніверситетською темою «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0123U103538), НДР кафедри адміністративного права і процесу «Забезпечення прав і свобод людини та громадянина в системі публічного управління» (реєстраційний номер 0124U004187), а також п.п. 11, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454). Виходячи з викладеного, наукове дослідження Голинської Л.О. «Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» без сумніву, є актуальним і своєчасним і має істотне значення для подальшого вдосконалення нормативного та організаційного забезпечення.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлена тим, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості правових та організаційних засад професійного навчання поліцейських в Україні, а також шляхи його вдосконалення.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його високий науковий рівень, теоретичне і практичне значення для вдосконалення теоретичної конструкції та правового регулювання системи та інструментів професійного навчання поліцейських в Україні. Дисертація Голинської Л.О. характеризується системним підходом до

предмету дослідження. Визначені в роботі задачі відповідають його загальній меті. Окреслена мета, а також поставлені для її реалізації задачі, визначили структуру роботи, яка є цілком логічною, виваженою і такою, що охоплює найбільш важливі аспекти дослідження.

Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання – як загальнотеоретичних, так і спеціально-наукових. Так, за допомогою гносеологічного методу дослідження було з'ясовано поняття, зміст та значення професійного навчання поліцейських в Україні, визначено роль і місце суб'єктів професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки. Структурно-функціональний аналіз надав можливість визначити відповідність нормативно-правових актів у сфері професійного навчання поліцейських в Україні реальним суспільним відносинам в умовах дії правового режиму воєнного стану. Порівняльно-правовий метод покладено в основу аналізу адміністративного законодавства у сфері професійного навчання поліцейських в Україні та досвіду інших держав в реалізації кадрової політики. Метод статистичного аналізу також було використано під час роботи з офіційно-статистичними матеріалами, звітами про підготовку та навчання поліцейських. Використання індуктивного методу дозволило підтвердити висновок про необхідність удосконалення адміністративного законодавства у сфері забезпечення професійного навчання поліцейських, оптимізації її структури та системи. Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають правові засади діяльності Національної поліції України в умовах адміністративної реформи. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство низки зарубіжних країн, досвід яких щодо правового

регулювання та організації діяльності Національної поліції може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Національної поліції України, довідкові видання, статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним з перших досліджень на узагальненому рівні, основана на практичному досвіді, досліджена за допомогою показників та статистичних даних, за допомогою яких визначено сутність та особливості професійного навчання, професійної підготовки, службової підготовки, підвищення кваліфікації та спеціалізації поліцейських в Україні, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації та пропозиції з досліджуваних питань.

Дисертантом зазначено, що первинна професійна підготовка поліцейських є важливим напрямом їх професійного навчання, в ході якого формуються базові знання, уміння та навички, необхідні задля ефективного виконання службових завдань. Надано авторське визначення сутності порядку здійснення професійної первинної підготовки поліцейських. Обґрунтовано, що порядок проведення первинної професійної підготовки поліцейських не є досконалим і потребує свого належного законодавчого врегулювання, зокрема в частині: визначення чітких строків первинної професійної підготовки поліцейських з урахуванням особливостей правового статусу осіб, що її проходять; закріплення в приписах чинного національного законодавства понятійно-категоріального апарату, що використовується в цій сфері суспільних відносин, зокрема категорії «первинна професійна підготовка поліцейських», «кваліфікований робітник» та ін.; відновлення інституту наставництва при здійсненні первинної професійної підготовки поліцейських шляхом прийняття відповідного відомчого нормативно-правового акта; внесення змін до законодавства, що регламентує питання порядку здійснення первинної професійної підготовки поліцейських, у частині визначення форми документів про завершення первинної

професійної підготовки; законодавче врегулювання можливості дистанційного навчання поліцейських за обставин, що не дозволяють на тривалий час виїхати за межі дислокації підрозділу; розширення переліку суб'єктів первинної професійної підготовки поліцейських шляхом додавання до їх складу кадрових підрозділів органів і підрозділів Національної поліції.

Заслуговує на підтримку висновок авторки, що за сучасних умов належна підготовка поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання є важливим аспектом забезпечення публічної безпеки та порядку, у цілому, ефективного виконання завдань, що покладенні на органи та підрозділи Національної поліції України. Здійснено аналіз особливостей підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, серед яких названо: отримання цивільною особою нового правового статусу – курсанта та спеціального звання поліції; наявність підвищених вимог як до осіб, які бажають навчатися в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, так і тих, хто вже навчається, що пов'язано як з певними обмеженнями, так і додатковими гарантіями від держави; така підготовка передбачає можливість залучення особи до виконання службових завдань забезпечення публічної безпеки та порядку; заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання мають подвійне підпорядкування й належать до сфери управління МВС України та МОН України; суспільні відносини у сфері підготовки поліцейських в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання врегульовані значною кількістю нормативно-правових актів, більшість з яких складають акти підзаконного законодавства, прийняті МВС України та МОН України; під час здійснення підготовки поліцейських в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання враховується не лише теоретичний, а й практичний компонент і здійснюється їх органічне поєднання, що є критичним для ефективного виконання службових обов'язків поліцейськими; процес підготовки поліцейських в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання має особливе забезпечення матеріально-технічними

засобами; унаслідок здійснення підготовки поліцейських в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання задовольняються потреби органів і підрозділів Національної поліції України у висококваліфікованих кадрах.

Разом з цим, дисертантом запропоновано на відомчому рівні визначити та закріпити норми щодо забезпечення науково-педагогічних, педагогічних працівників і практичних працівників поліції на вдосконалення методології навчання та створення комфортних умов для здобуття освіти; підвищення престижу професії поліцейського, зокрема через перегляд грошового забезпечення та соціальних гарантій діючих працівників поліції; значного збільшення розміру фінансового забезпечення професійного навчання поліцейських у частині витрачання коштів на підготовку окремого поліцейського та ін.

Наукове та практичне значення роботи полягає в тому, що дисертаційне дослідження, проведене Л.О.Голинською сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для науки адміністративного права та правозастосовної діяльності, зокрема, в професійному навчанні поліцейських в Україні. Основні наукові положення, висновки та рекомендації сформульовані автором в науковому дослідженні та викладено в чотирьох наукових статтях та десяти тезах науково-практичних конференцій, круглих столах та семінарах. Всі вищезазначені положення дисертації є актуальними, належним чином обґрунтованими та становлять відповідну наукову та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Враховуючи вищевикладене необхідно зазначити, що дисертація містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення здобувачем під час прилюдного захисту або можуть стати підґрунтям наукової дискусії, зокрема:

1. У розділі 1 підрозділі 1.1. “Зміст та особливості професійного навчання поліцейських в Україні як об’єкта адміністративно-правового дослідження” розкрито специфіку суспільних відносин, які виникають,

змінюються та припиняються в процесі професійного навчання поліцейських. Звідси впливає необхідність визначення автором історичних передумов професійного навчання у становленні Національної поліції України, однак, слід приділити увагу на історіографію з боку адміністративно-правового забезпечення з наукової точки зору.

2. У підрозділі 2.2 “Особливості підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання” дисертантом досліджено та виокремлено форми та методи освітнього процесу, однак, разом з цим, слід також дослідити ефективність застосування вказаних дисертантом форм та методів за допомогою опитування практичних співробітників, які проходили навчання у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання.

3. У підрозділі 2.3 “Роль і значення післядипломної освіти та службової підготовки поліцейських” дисертантом наведено статистичні дані за останні 3 роки, а саме у період, починаючи з 2022 року, щодо кількості проведених занять зі службової підготовки та направлення особового складу на курси післядипломної освіти, однак, для більш повноцінного вивчення статистичних даних та подальшого їх порівняння рекомендується охопити період не менше 5 років.

4. Розділ 3 «Шляхи вдосконалення та забезпечення професійного навчання поліцейських в Україні» містить наукові положення, які стосуються адміністративно-правового регулювання забезпечення професійного навчання поліцейських в закордонних країнах. Безумовно, в силу предмету дослідження, дисертант зосередив свій теоретико-правовий аналіз на сучасні розвинуті європейські держави. Однак, в силу активізації євроінтеграційних процесів, необхідно було б приділити більше уваги саме країнам ЄС, адже сьогодні відбувається гармонізація національного адміністративного законодавства України в сфері правоохоронної діяльності, в тому числі й Національної поліції України.

Висловлені зауваження характеризують складність дослідженої проблеми, мають дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Голинської Людмили Олександрівни на тему «Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретну наукову проблему, що має істотне значення для адміністративного права України. Зміст дисертації відповідає заявленій дисертанткою науковій спеціальності (081 «Право»), робота пройшла належну апробацію, порушень академічної доброчесності в ній не виявлено. Дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Голинська Людмила Олександрівна – на основі публічного захисту заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Рецензент:

завідувач кафедри адміністративної діяльності
поліції факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності Національної
поліції України Одеського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Алла ПИШНА